

Umowa rachunku bankowego

Autor tekstu: **Marta Lampart**

Umowa rachunku bankowego została uregulowana w art. 725-733 KC. Szczegółowe uregulowanie zawarte jest w odpowiednich przepisach ustawy z 29.8.1997 r. Prawo bankowe **[1]** (Dz.U. 04.121.1264).

Umowa rachunku bankowego może zostać zawarta na czas oznaczony lub nieoznaczony. Bank zobowiązuje się względem posiadacza rachunku bankowego do przechowywania jego środków pieniężnych oraz przeprowadzania na jego zlecenie rozliczeń pieniężnych — *essentialia negotii* umowy rachunku bankowego (art. 725 KC). Bank może dysponować zgromadzonymi środkami pieniężnymi klienta, natomiast jest zobowiązany do natychmiastowego ich zwrotu na każde żądanie klienta (art. 726 KC).

Rodzaje rachunków bankowych

Rodzaje rachunków bankowych określa art. 49 ust.1 ustawy Prawo bankowe, są to:

- rachunki rozliczeniowe, w tym bieżące i pomocnicze
- rachunki lokat terminowych
- rachunki oszczędnościowe, rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe oraz rachunki terminowych lokat oszczędnościowych
- rachunki powiernicze

Inne rodzaje rachunków bankowych wymienia jeszcze ustawa o Narodowym Banku Polskim w art. 51, są to:

- rachunki banków państwa
- rachunki budżetu państwa
- rachunki Bankowego Funduszu Gwarancyjnego
- rachunki Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej
- rachunki innych osób prawnych, dla których wymagana jest zgoda Prezesa Narodowego Banku Polskiego.

Rachunek bankowy może mieć postać rachunku wspólnego prowadzonego dla kilku osób fizycznych lub kilku jednostek samorządu terytorialnego (art. 51 ustawy Prawo bankowe). W tym pierwszym wypadku każdy ze współposiadaczy rachunku bankowego może swobodnie dysponować zgromadzonymi na tym rachunku środkami pieniężnymi, także każdy ze współposiadaczy może rozwiązać umowę rachunku bankowego ze skutkiem dla wszystkich współposiadaczy (art. 51a ustawy Prawo bankowe). W drugim przypadku rachunek bankowy może być prowadzony jedynie w związku z wspólnym wykonywaniem zadań publicznych, w tym dla realizacji przedsięwzięć współfinansowanych ze środków UE (art. 51b ustawy Prawo bankowe).

Umowa rachunku bankowego

Stronami umowy rachunku bankowego są bank i posiadacz rachunku bankowego. Taka umowa powinna być zawarta na piśmie — forma *ad probationem* - jej niedochowanie nie skutkuje nieważnością umowy, a jedynie utrudnieniami dowodowymi (art. 52 ustawy Prawo bankowe).

Umowa powinna określać (art. 52 ust. 2 ustawy Prawo bankowe):

- strony umowy
- rodzaj otwieranego rachunku
- jego walutę
- czas trwania umowy
- oprocentowanie środków pieniężnych (o ile zostały zastrzeżone)
- wysokość prowizji i opłat
- formę i rodzaj rozliczeń
- zakres odpowiedzialności banku za terminowe i prawidłowe przeprowadzenie rozliczeń pieniężnych
- wysokość odszkodowania za przekroczenie terminu realizacji dyspozycji posiadacza rachunku

Umowę rachunku bankowego charakteryzuje odpłatność, polega ona na oprocentowaniu kapitału na rzecz klienta. Klient natomiast ponosi koszty manipulacyjne.

Obowiązki banku

Bank zobowiązany jest do zwrotu całości lub części środków pieniężnych klienta na każde jego żądanie. Bank ma też obowiązek przeprowadzać na zlecenie posiadacza rachunku wskazanych przez niego rozliczeń pieniężnych. Posiadacz rachunku powinien po każdej zmianie stanu rachunku otrzymywać wyciąg z rachunku bankowego (minimum co miesiąc, bezpłatnie). Dokumenty związane z czynnościami bankowymi mogą być sporządzane za pomocą elektronicznych nośników informacji (np. przyjmowanie wkładów pieniężnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów, udzielanie kredytów itp. — art. 5 ustawy Prawo bankowe). Bank ponosi odpowiedzialność za wypłatę gotówki czy przelewy z rachunku bankowego, jeżeli posiadacz rachunku zgłosił utratę tych dokumentów, a posłużyła się nimi osoba nieuprawniona. Odpowiedzialność ta powstaje od chwili zgłoszenia utraty dokumentów. Przed zawiadomieniem o utracie dokumentów bank zobowiązany jest do zachowania należytej staranności przy wykonywaniu zobowiązania umownego oraz do dołożenia wszelkich starań w zakresie bezpieczeństwa powierzonych mu środków pieniężnych.

Obowiązki posiadacza rachunku

Posiadacz rachunku bankowego powinien powiadamiać bank o każdorazowej zmianie miejsca zamieszkania lub siedziby (art. 729 KC). W razie niezgodności salda powinien zgłosić to bankowi w ciągu czternastu dni od otrzymania wyciągu z rachunku (art. 728 § 3 KC).

Regulaminy bankowe

Warunki umów i regulaminy umów wydawane przez banki, wiążą strony, o ile umowa nie stanowi inaczej. Według Sądu Najwyższego [2] wydane przez banki regulaminy mają charakter nienormatywny.

Rozwiązanie umowy rachunku bankowego

Jeżeli umowa zawarta jest na czas nieoznaczony, strony mogą rozwiązać taką umowę w dowolnym czasie przez właściwe wypowiedzenie (art. 730 KC). Natomiast bank ma prawo wypowiedzieć umowę rachunku bankowego jedynie z ważnych powodów (np. ogłoszenie upadłości posiadacza rachunku bankowego).

Umowa rachunku bankowego może ulec rozwiązaniu, gdy w ciągu dwóch lat nie dokonano na rachunku żadnych obrotów, poza dopisywaniem odsetek, a stan środków pieniężnych na tym rachunku nie przekracza kwoty minimalnej określonej w tej umowie (art. 60 ustawy Prawo bankowe).

Roszczenia wzajemne stron wynikające z wiążącej je umowy rachunku bankowego przedawniają się z upływem lat dwóch. Wyjątkiem jest, że wkłady oszczędnościowe przedawniają się na zasadach ogólnych (art. 118 KC). Bieg terminu rozpoczyna się od chwili wygaśnięcia umowy rachunku bankowego.

Umowa rachunku oszczędnościowego

Według art. 49 ust. 3 ustawy Prawo bankowe rachunki oszczędnościowe mogą być prowadzone

dla:
· osób fizycznych
· szkolnych kas oszczędnościowych
· pracowniczych kas zapomogowo-pożyczkowych

Bank może wydać posiadaczowi rachunku oszczędnościowego imienną książeczkę oszczędnościową lub inny dokument potwierdzający zawarcie umowy. Jeżeli bank wyda taki dokument, jest on zwolniony od obowiązku przesyłania posiadaczowi rachunku bankowego wyciągów z tego rachunku (art. 53 ustawy Prawo bankowe)

Środki pieniężne znajdujące się na rachunku oszczędnościowym są wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego do wysokości trzykrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z

zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za okres bezpośrednio poprzedzający dzień wystawienia tytułu wykonawczego. To samo dotyczy rachunku oszczędnościowego prowadzonego dla kilku osób — rachunek wspólny (art. 54 ustawy Prawo bankowe).

Małoletni posiadacz rachunku oszczędnościowego może po ukończeniu trzynastu lat swobodnie dysponować środkami pieniężnymi zgromadzonymi na tym rachunku, o ile nie sprzeciwi się temu na piśmie jego przedstawiciel ustawowy (art. 58 ustawy Prawo bankowe).

Śmierć posiadacza rachunku oszczędnościowego

W razie śmierci posiadacza rachunku oszczędnościowego bank obowiązany jest wypłacić z tych rachunków:

- kwotę wydatkowaną na koszty pogrzebu posiadacza rachunku osobie, która przedstawiła rachunki stwierdzające wysokość poniesionych przez nią kosztów, w wysokości nieprzekraczającej kosztów urządzenia pogrzebu zgodnie ze zwyczajami przyjętymi w danym środowisku (art. 55 ust. 1 ustawy Prawo bankowe). Sąd Najwyższy opowiedział się za tym, aby do kosztów pogrzebu wliczać też koszt wystawienia zmarłemu nagrobka (orzeczenie z 10.12.1962 r., 13.11.1969r.).

Nie ma znaczenia, czy osoba, która poniosła koszty pogrzebu posiadacza rachunku oszczędnościowego należy do kręgu jego spadkobierców. Istotny jest tutaj fakt pokrycia wydatków i udokumentowania ich. Osoba żądająca zwrotu kosztów pogrzebu nie musi legitymować się przed bankiem książeczką oszczędnościową zmarłego. Może zdarzyć się taka sytuacja, że środki zgromadzone na rachunku zmarłego nie wystarczają na pokrycie kosztów pogrzebu. W takim wypadku bank zobowiązany jest wypłacić jedynie taką kwotę, która mieści się w granicach salda dodatniego rachunku. Gdyby bank wypłacił całą kwotę, wtedy stał by się poszkodowanym. Kwota ta nie wchodzi do spadku po posiadaczu rachunku.

- kwotę równą wpłatom na rachunki dokonane przez organ wypłacający świadczenie z ubezpieczenia lub zabezpieczenia społecznego albo uposażenie w stanie spoczynku, które nie przysługiwały za okres po śmierci posiadacza rachunku, wskazaną we wniosku organu wypłacającego to świadczenie lub uposażenie, skierowanym do banku wraz z podaniem numerów rachunków, na które dokonano wpłat (art. 55 ust. 2 ustawy Prawo bankowe). Odpowiedzialność za szkody wynikające z wykonania powyższych czynności ponosi organ wypłacający świadczenie lub uposażenie, który wystąpił z wnioskiem.

Należy mieć na uwadze, że powyższe przypadki nie mają zastosowania do rachunku wspólnego.

Dyspozycja wkładem na wypadek śmierci

Posiadacz rachunku oszczędnościowego może polecić pisemnie bankowi dokonanie po jego śmierci wypłaty z rachunku wskazanym przez siebie osobom określonej kwoty pieniężnej (art. 56 ust. 1 ustawy Prawo bankowe). Tymi osobami mogą być:

- małżonek
- wstępni
- zstępni
- rodzeństwo

Dyspozycja może być też dokonana na rzecz kilku osób, posiadacz zobowiązany jest wtedy do określenia sumy przypadającej na każdą z tych osób. Kwota wypłaty nie może być wyższa niż dwudziestokrotne przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysków, ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za ostatni miesiąc przed śmiercią posiadacza rachunku (ustawowy limit wypłat). W przypadku, gdy łączna suma dyspozycji przekracza ten limit, stosuje się zasadę według której dyspozycja wydana później ma pierwszeństwo przed dyspozycją wydaną wcześniej. Osoby, które otrzymały wypłaty mimo tego, że ich dyspozycja była wcześniejsza zobowiązane są do zwrotu tych kwot spadkobiercom posiadacza rachunku.

Kwota, która pozostała po wypłaceniu wszystkich kwot tytułem dyspozycji na rzecz osób wskazanych przez zmarłego posiadacza rachunku oszczędnościowego, wliczana jest do masy spadkowej i jest przedmiotem podziału pomiędzy spadkobiercami.

W sytuacji, gdy pieniądze zgromadzone na rachunku oszczędnościowym należały do

wspólnego majątku małżonków, na wyznaczenie osoby, na rzecz której miałyby zostać dokonana dyspozycja, potrzebna jest zgoda współmałżonka.

Kwota otrzymana tytułem dyspozycji podlega podatkowi od spadku i darowizn (art. 1 ust.2 ustawy o podatku od spadku i darowizn [3]).

Dyspozycja wkładem na wypadek śmierci może być w każdym czasie zmieniona lub odwołana na piśmie przez posiadacza rachunku. Podobnie jak kwota wypłacona na koszty pogrzebu, dyspozycja na wypadek śmierci nie wchodzi do spadku po posiadaczu rachunku. Osoba, która otrzymała kwotę tytułem dyspozycji na jego rzecz nie jest zobowiązana do jakichkolwiek świadczeń na rzecz spadkobierców zmarłego posiadacza rachunku (wyłączając sytuację, gdy otrzymała ona tę kwotę niesłusznie).

W razie, gdy posiadacz rachunku nie dokona dyspozycji na wypadek śmierci, wtedy kwota zgromadzona na jego rachunku będzie podlegać regułom normalnego dziedziczenia.

Przypisy:

[1] Art.49-62 ustawy Prawo bankowe.

[2] Orzeczenie Sądu Najwyższego z 24.9.1993 r., OSN 1994, Nr 3, poz. 52.

[3] Dz.U.04.142.1514.

Marta Lampart

Absolwentka Prawa i Administracji na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Interesuje się prawem cywilnym i gospodarczym/handlowym oraz ekonomią. Od października 2004 prowadziła zajęcia z Historii Prawa Polskiego w Towarzystwie Biblioteki Słuchaczy Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 02-08-2004 Ostatnia zmiana: 31-12-2004)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3548) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3548>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora.

Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów

serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl